

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

21 päivänä joulukuuta 2021 *

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Ukrainan tilanteen johdosta toteutetut rajoittavat toimenpiteet – Varojen jäädyttäminen – Luettelo henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttäminen kohdistuu – Kantajan nimen pysyttäminen luettelossa – Neuvoston velvollisuus varmistua siitä, että kolmannen valtion viranomaisen päätös on tehty kunnioittaen puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan

Asiassa T-195/21,

Oleksandr Viktorovich Klymenko, kotipaikka Moskova (Venäjä), edustajanaan asianajaja M. Phelippeau,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinaan S. Lejeune ja A. Vitro,

vastaajana,

jossa vaaditaan SEUT 263 artiklan nojalla kumoamaan Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2014/119/YUTP muuttamisesta 4.3.2021 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2021/394 (EUVL 2021, L 77, s. 29) ja Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 208/2014 täytäntöönpanosta 4.3.2021 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/391 (EUVL 2021, L 77, s. 2) siltä osin kuin näissä säädöksissä kantajan nimi on pysytetty luettelossa henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin kyseisiä rajoittavia toimenpiteitä sovelletaan,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. Spielmann sekä tuomarit R. Mastroianni (esittelevä tuomari) ja M. Brkan,

kirjaaja: E. Coulon,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

Asian tausta

- 1 Nyt käsiteltävä asia kuuluu oikeusriitoihin, jotka liittyvät rajoittaviin toimenpiteisiin, joita kohdistettiin Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin sen jälkeen, kun Kiovan (Ukraina) Itsenäisyydenaukion mielenosoitukset oli tukahdutettu helmikuussa 2014.
- 2 Kantaja Oleksandr Viktorovych Klymenko on toiminut Ukrainan tulo- ja palkkioministerinä.
- 3 Euroopan unionin neuvosto antoi Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä 5.3.2014 päätöksen 2014/119/YUTP (EUVL 2014, L 66, s. 26). Samana päivänä neuvosto antoi asetuksen (EU) N:o 208/2014 Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä (EUVL 2014, L 66 s. 1).
- 4 Päätöksen 2014/119 johdanto-osan 1 ja 2 perustelukappaleessa täsmennetään seuraavaa:

”(1) Neuvosto tuomitsi 20 päivänä helmikuuta 2014 erittäin voimakkein sanakääntein kaikenlaisen väkivaltaan turvautumisen Ukrainassa. Se vaati väkivaltaisuuksien välitöntä lopettamista Ukrainassa sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien täysimääräistä kunnioittamista. Se kehotti Ukrainan hallitusta noudattamaan äärimmäistä pidättyvyyttä ja oppositiojohtajia sanoutumaan irti niistä, jotka turvautuvat radikaaliin toimintaan, kuten väkivaltaan.

(2) Neuvosto päätti 3 päivänä maaliskuuta 2014 keskittää rajoittavat toimenpiteet niiden henkilöiden, joiden on todettu olevan vastuussa Ukrainan valtionvarojen väärinkäytöstä, sekä ihmisoikeuksien loukkaamisesta vastuussa olevien henkilöiden varojen jäädyttämiseen ja takaisinsaantiin, jotta voidaan lujittaa ja tukea oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksien kunnioittamista Ukrainassa.”
- 5 Päätöksen 2014/119 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäädytetään kaikki liitteessä luetelluille henkilöille, joiden on todettu olevan vastuussa Ukrainan valtionvarojen väärinkäytöstä, sekä ihmisoikeuksien loukkaamisesta Ukrainassa vastuussa oleville henkilöille ja näitä henkilöitä lähellä oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille kuuluvat taikka näiden omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevat varat ja taloudelliset resurssit.

2. Mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei saa suoraan tai välillisesti asettaa liitteessä lueteltujen luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville tai hyödynnettäviksi.”
- 6 Tätä varojen jäädyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt määritellään päätöksen 2014/119 1 artiklan 3–6 kohdassa.

- 7 Päätöksen 2014/119 mukaisesti asetuksessa N:o 208/2014 säädetään tämän päätöksen mukaisesta varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistoimenpiteiden toteuttamisesta (jäljempänä riidanalaiset rajoittavat toimenpiteet) ja määrittämään jäädyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt pääosin samoin sanamuodoin kuin mainitussa päätöksessä.
- 8 Päätöksessä 2014/119 ja asetuksessa N:o 208/2014 mainittujen henkilöiden nimet ovat kyseisen päätöksen liitteeseen ja kyseisen asetuksen liitteeseen I sisältyvässä luettelossa (jäljempänä luettelo), jossa myös esitetään erityisesti heidän luetteloon merkitsemisensä perustelut. Kantajan nimeä ei alun perin ollut luettelossa.
- 9 Päätöstä 2014/119 ja asetusta N:o 208/2014 muutettiin päätöksen 2014/119 täytäntöönpanosta 14.4.2014 annetulla neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä 2014/216/YUTP (EUVL 2014, L 111, s. 91) ja asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta 14.4.2014 annetulla neuvoston täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 381/2014 (EUVL 2014, L 111, s. 33) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina huhtikuun 2014 toimet).
- 10 Huhtikuun 2014 toimilla kantajan nimi lisättiin kyseessä olevaan luetteloon, jossa esitettiin tunnistetietona ”entinen tulo- ja palkkioministeri” ja seuraavat perustelut:
- ”Henkilöä koskevat rikosoikeudelliset menettelyt Ukrainassa sellaisten rikosten tutkimiseksi, jotka liittyvät Ukrainan valtion varojen kavaltamiseen ja niiden siirtämiseen laittomasti Ukrainan ulkopuolelle.”
- 11 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 30.6.2014 jättämällä kanteen, joka rekisteröitiin numerolla T-494/14 ja jossa hän vaati erityisesti huhtikuun 2014 toimien kumoamista itseään koskeneilta osin.
- 12 Neuvosto antoi 29.1.2015 päätöksen (YUTP) 2015/143 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2015, L 24, s. 16) ja asetuksen (EU) 2015/138 asetuksen N:o 208/2014 muuttamisesta (EUVL 2015, L 24, s. 1).
- 13 Päätöksessä 2015/143 täsmennettiin 31.1.2015 alkaen henkilöiden, joita varojen jäädyttäminen koski, luetteloon merkitsemisen kriteerejä ja korvattiin päätöksen 2014/119 1 artiklan 1 kohdan sanamuoto seuraavasti:
- ”1. Jäädytetään kaikki liitteessä luetelluille henkilöille, joiden on todettu olevan vastuussa Ukrainan valtionvarojen väärinkäytöstä, sekä ihmisoikeuksien loukkaamisesta Ukrainassa vastuussa oleville henkilöille ja näitä henkilöitä lähellä oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille kuuluvat taikka näiden omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevat varat ja taloudelliset resurssit.
- Tätä päätöstä sovellettaessa henkilöihin, joiden on todettu olevan vastuussa Ukrainan valtionvarojen väärinkäytöstä, sisältyvät henkilöt, joiden osalta Ukrainan viranomaiset tutkivat seuraavaa:
- a) Ukrainan julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttö tai osallisuus siihen; tai
- b) julkisessa tehtävässä olevan henkilön aseman väärinkäyttö perusteettoman hyödyn tuottamiseksi henkilölle itselleen tai kolmannelle osapuolelle ja näin ollen vahingon aiheuttaminen Ukrainan julkisille varoille tai julkiselle omaisuudelle taikka osallisuus siihen.”

- 14 Asetusta N:o 208/2014 muutettiin samalla tavoin asetuksella 2015/138.
- 15 Neuvosto antoi 5.3.2015 päätöksen (YUTP) 2015/364 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2015, L 62, s. 25) ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/357 asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta (EUVL 2015, L 62, s. 1) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina maaliskuun 2015 toimet). Päätöksellä 2015/364 yhtäältä korvattiin päätöksen 2014/119 5 artikla jatkamalla rajoittavien toimenpiteiden soveltamista kantajan osalta 6.3.2016 saakka ja toisaalta korvattiin viimeksi mainitun päätöksen liite. Täytäntöönpanoasetuksella 2015/357 korvattiin siten asetuksen N:o 208/2014 liite I.
- 16 Maaliskuun 2015 toimilla kantajan nimi pysytettiin luettelossa, jossa esitettiin tunnistetietona ”entinen tulo- ja palkkioministeri” ja seuraavat uudet perustelut:
- ”Henkilöä koskevat Ukrainan viranomaisten käynnistämät rikosoikeudelliset menettelyt, joiden syynä on julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttö ja julkisessa tehtävässä olevan henkilön aseman väärinkäyttö perusteettoman hyödyn tuottamiseksi henkilölle itselleen tai kolmannelle osapuolelle ja näin ollen vahingon aiheuttaminen Ukrainan julkisille varoille tai julkiselle omaisuudelle.”
- 17 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 15.5.2015 jättämällään kannekirjelmällä kanteen, joka rekisteröitiin asianumerolla T-245/15 ja jossa hän vaati erityisesti maaliskuun 2015 toimien kumoamista itseään koskeneilta osin.
- 18 Neuvosto antoi 4.3.2016 päätöksen (YUTP) 2016/318 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2016, L 60, s. 76) ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2016/311 asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta (EUVL 2016, L 60, s. 1) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina maaliskuun 2016 toimet).
- 19 Maaliskuun 2016 toimilla rajoittavien toimenpiteiden soveltamista jatkettiin erityisesti kantajan osalta 6.3.2017 saakka, mutta hänen nimeämisensä perusteluja ei muutettu verrattuna maaliskuun 2015 toimien perusteluihin.
- 20 Kantaja tarkisti 28.4.2016 asiaa T-245/15 koskenutta kannekirjelmää unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 86 artiklan mukaisesti vaatiakseen myös maaliskuun 2016 toimien kumoamista itseään koskeneilta osin.
- 21 Työjärjestyksensä 132 artiklan nojalla 10.6.2016 antamallaan määräyksellä Klymenko v. neuvosto (T-494/14, EU:T:2016:360) unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi edellä 11 kohdassa mainitun kanteen todeten, että se oli selvästi hyväksyttävä, ja kumoten sen vuoksi huhtikuun 2014 toimet kantajaa koskeneilta osin.
- 22 Neuvosto antoi 3.3.2017 päätöksen (YUTP) 2017/381 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2017, L 58, s. 34) ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2017/374 asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta (EUVL 2017, L 58, s. 1) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina maaliskuun 2017 toimet).
- 23 Maaliskuun 2017 toimilla rajoittavien toimenpiteiden soveltamista jatkettiin, myös kantajan osalta, 6.3.2018 saakka, mutta kantajan nimeämisen perusteluja ei muutettu verrattuna maaliskuun 2015 toimien perusteluihin.

- 24 Kantaja tarkisti 27.3.2017 uudelleen asiaa T-245/15 koskenutta kannekirjelmää vaatiakseen myös maaliskuun 2017 toimien kumoamista itseään koskeneilta osin.
- 25 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi 8.11.2017 antamallaan tuomiolla Klymenko v. neuvosto (T-245/15, ei julkaistu, EU:T:2017:792) kaikki edellä 17, 20 ja 24 kohdassa mainitut kantajan vaatimukset.
- 26 Kantaja teki 5.1.2018 unionin tuomioistuimeen asianumerolla C-11/18 P kirjatun valituksen 8.11.2017 annetusta tuomiosta Klymenko v. neuvosto (T-245/15, ei julkaistu, EU:T:2017:792).
- 27 Neuvosto antoi 5.3.2018 päätöksen (YUTP) 2018/333 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2018, L 63, s. 48) ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2018/326 asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta (EUVL 2018, L 63, s. 5) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina maaliskuun 2018 toimet).
- 28 Maaliskuun 2018 toimilla rajoittavien toimenpiteiden soveltamista jatkettiin, myös kantajan osalta, 6.3.2019 saakka, mutta kantajan nimeämisen perusteluja ei muutettu verrattuna maaliskuun 2015 toimien perusteluihin.
- 29 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 30.4.2018 jättämällään kannekirjelmällä kanteen, joka rekisteröitiin asianumerolla T-274/18 ja jossa hän vaati maaliskuun 2018 toimien kumoamista itseään koskeneilta osin.
- 30 Neuvosto antoi 4.3.2019 päätöksen (YUTP) 2019/354 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2019, L 64, s. 7) ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/352 asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta (EUVL 2019, L 64, s. 1) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina maaliskuun 2019 toimet).
- 31 Maaliskuun 2019 toimilla rajoittavien toimenpiteiden soveltamista jatkettiin 6.3.2020 saakka, ja kantajan nimi pysytettiin luettelossa samoilla perusteluilla, jotka on mainittu edellä 16 kohdassa, ja tässä yhteydessä täsmennettiin hänen puolustautumisoikeuksiensa ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeutensa kunnioittamista rikosoikeudellisessa menettelyssä, johon neuvosto oli tukeutunut.
- 32 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.5.2019 jättämällään kannekirjelmällä kanteen, joka rekisteröitiin asianumerolla T-295/19 ja jossa hän vaati maaliskuun 2019 toimien kumoamista itseään koskeneilta osin.
- 33 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi 11.7.2019 antamallaan tuomiolla Klymenko v. neuvosto (T-274/18, EU:T:2019:509) maaliskuun 2018 toimet kantajaa koskevilta osin.
- 34 Unionin tuomioistuin kumosi 26.9.2019 antamallaan tuomiolla Klymenko v. neuvosto (C-11/18 P, ei julkaistu, EU:C:2019:786) yhtäältä 8.11.2017 annettun tuomion Klymenko v. neuvosto (T-245/15, ei julkaistu, EU:T:2017:792) (ks. edellä 25 kohta) ja toisaalta maaliskuun 2015, maaliskuun 2016 ja maaliskuun 2017 toimet kantajaa koskevilta osin.
- 35 Neuvosto antoi 5.3.2020 päätöksen (YUTP) 2020/373 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2020, L 71, s. 10) ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2020/370 asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta (EUVL 2020, L 71, s. 1) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina maaliskuun 2020 toimet).

- 36 Maaliskuun 2020 toimilla kyseessä olevien riidanalaisten rajoittavien toimenpiteiden soveltamista jatkettiin 6.3.2021 saakka, ja kantajan nimi pysytettiin luettelossa samoilla perusteluilla, jotka on mainittu edellä 16 kohdassa, ja tässä yhteydessä täsmennettiin hänen puolustautumisoikeuksiensa ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeutensa kunnioittamista rikosoikeudellisessa menettelyssä, johon neuvosto oli tukeutunut.
- 37 Marraskuun 2020 ja tammikuun 2021 välisenä aikana neuvosto ja kantaja kävivät runsasta kirjeenvaihtoa riidanalaisten rajoittavien toimenpiteiden voimassaolon mahdollisesta jatkamisesta kantajan osalta. Neuvosto erityisesti toimitti kantajalle useita Ukrainan syyttäjänviraston (jäljempänä BPG) kirjeitä kantajaan kohdistetuista rikosoikeudellisista menettelyistä, joita se aikoi käyttää perustana kyseiselle jatkamiselle.
- 38 Unionin yleinen tuomioistuim kumosi maaliskuun 2020 toimet kantajaa koskevilta osin 3.2.2021 antamallaan tuomiolla Klymenko v. neuvosto (T-258/20, EU:T:2021:52).
- 39 Neuvosto antoi 4.3.2021 päätöksen (YUTP) 2021/394 päätöksen 2014/119 muuttamisesta (EUVL 2021, L 77, s. 29) ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/391 asetuksen N:o 208/2014 täytäntöönpanosta (EUVL 2021, L 77, s. 2) (jäljempänä yhdessä tarkasteltuina riidanalaiset toimet).
- 40 Riidanalaisilla toimilla rajoittavien toimenpiteiden soveltamista jatkettiin 6.9.2021 saakka, ja kantajan nimi pysytettiin luettelossa samoilla perusteluilla, jotka on mainittu edellä 16 kohdassa. Lisäksi päätöksen 2014/119 liite ja asetuksen N:o 208/2014 liite I jaettiin kahteen jaksoon, joista jälkimmäisen otsikkona oli ”Oikeus puolustukseen ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan”. Tässä jaksossa on kantajan osalta seuraava maininta:
- ”Julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöä koskevat rikosoikeudelliset menettelyt ovat vielä kesken. Neuvoston asiakirja-aineistossa olevien tietojen perusteella Klymenkon kohdalla on kunnioitettu oikeutta puolustukseen ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, myös perusoikeutta saada asiansa käsitellyksi kohtuullisen ajan kuluessa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, niissä rikosoikeudellisissa menettelyissä, joihin neuvosto tukeutuu. Tämä käy ilmi erityisesti tutkintatuomarin 1.3.2017 ja 5.10.2018 antamista päätöksistä hyväksyä lupa erityistutkintaan poissaolevana. Neuvosto huomauttaa, että puolustukselle ilmoitettiin esitutkinnan valmistumisesta vuosina 2017 ja 2018 ja sille on sittemmin toimitettu rikosoikeudenkäynnin aineistoa siihen tutustumista varten. Puolustus on parhaillaan arvioimassa ja tutkimassa rikosoikeudenkäyntiä koskevaan esitutkintaan liittyvää käytettävissä olevaa laajaa aineistoa. Neuvosto katsoo, että pitkään kestävä[n] aineistoon tutustumi[s]en on katsottava johtuvan puolustuksesta.”
- 41 Neuvosto ilmoitti 5.3.2021 päivätyllä kirjeellä kantajalle häntä koskevien riidanalaisten rajoittavien toimenpiteiden pitämisestä voimassa. Se vastasi kantajan aikaisemmassa kirjeenvaihdossaan 11.12.2020, 22. ja 27.1.2021 esittämiin huomautuksiin ja toimitti hänelle riidanalaiset toimet. Lisäksi neuvosto ilmoitti kantajalle määräajasta, jonka kuluessa hänen tuli esittää huomautuksensa ennen päätöksen tekemistä hänen nimensä mahdollisesta pysyttämisestä luettelossa.

Käsiteltävän kanteen nostamisen jälkeiset tosiseikat

- 42 Neuvosto ilmoitti 14.9.2021 päivätyllä kirjeellä unionin yleiselle tuomioistuimelle riidanalaisten toimien päättymisestä kantajan osalta ja siitä, että hänen nimensä ei näin ollen enää ollut luettelossa.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 43 Kantaja on nostanut riidanalaisista toimista kumoamiskanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 8.4.2021 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 44 Neuvosto toimitti vastineensa 25.6.2021.
- 45 Koska yksi viidennen jaoston jäsenistä oli estynyt toimimasta jaoston kokoonpanossa, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti nimesi toisen tuomarin täydentämään jaostoa.
- 46 Kantaja ei jättänyt vastausta asetetussa määräajassa.
- 47 Oikeudenkäynnin kirjallinen vaihe päätettiin 31.8.2021.
- 48 Työjärjestyksen 106 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asianosaiset eivät ole esittäneet istunnon pitämistä koskevaa pyyntöä kolmen viikon kuluessa siitä, kun ilmoitus asian käsittelyn kirjallisen vaiheen päättämisestä on annettu tiedoksi, unionin yleinen tuomioistuin voi päättää ratkaista kanteen ilman asian käsittelyn suullista vaihetta. Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin katsoo saaneensa riittävät tiedot asiakirja-aineistosta, ja koska pyyntöä istunnon pitämistä ei ole esitetty, se on päättänyt ratkaista kanteen ilman asian käsittelyn suullista vaihetta.
- 49 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa riidanalaiset toimet häntä koskevilta osin ja
 - velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 50 Neuvosto vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää kanteen
 - toissijaisesti siltä varalta, että riidanalaiset toimet kumotaan kantajaa koskevilta osin, määrää päätöksen 2021/394 vaikutukset pidettäväksi voimassa siihen saakka, kunnes täytäntöönpanoasetuksen 2021/391 osittainen kumoaminen tulee voimaan, ja
 - velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

- 51 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi neljään kanneperusteeseen, joista ensimmäinen perustuu perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiin, toinen ilmeiseen arviointivirheeseen ja harkintavallan väärinkäyttöön, kolmas pääasiallisesti perusoikeuksien loukkaamiseen riidanalaisten toimien toteuttamisen yhteydessä ja neljäs oikeusperustan puuttumiseen.
- 52 Aluksi on tutkittava toinen kanneperuste siltä osin kuin siinä arvostellaan neuvostoa siitä, että se ei ole varmistanut asianmukaisesti, että Ukrainan viranomaiset ovat kunnioittaneet kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, mistä seuraisi, että riidanalaisten toimien antamisen yhteydessä olisi tehty ilmeinen arviointivirhe.
- 53 Tämän kanneperusteen yhteydessä kantaja vetoaa erityisesti siihen, että neuvosto on jättänyt varmistamatta, onko kantajan puolustautumisoikeuksia ja hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioitettu ryhdyttyäessä häntä koskeviin rikosoikeudellisiin menettelyihin, joiden asianumerot ovat 42017000000000113 (jäljempänä menettely 113) ja 42014000000000521 (jäljempänä menettely 521) ja joihin neuvosto on tukeutunut päättäessään pysyttää häntä koskevat rajoittavat toimenpiteet.
- 54 Kantajan mukaan BPG:n vastaukset neuvoston esittämiin kysymyksiin, jotka koskivat hänen puolustautumisoikeuksiensa ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeutensa kunnioittamista, mukaan lukien se, että Ukrainan viranomaiset olisivat toimineet kohtuullisessa ajassa, häntä koskevien rikosoikeudellisten menettelyjen käsittelyvaihetta sekä kyseessä olevien eri tutkintaviranomaisten toimivaltaa, niiden keskinäisiä suhteita ja tutkinnan siirtämistä yhdeltä tutkintaviranomaiselta toiselle, eivät olleet tyydyttäviä. Näin ollen kantaja arvosteleo neuvostoa lähinnä siitä, että sen suorittamat tarkistukset ovat olleet riittämättömiä ja että neuvosto on jättänyt huomiotta kantajan sille esittämät todisteet siitä, että Ukrainan viranomaiset ovat rikkoneet menettelyä koskevia sääntöjä ja että ne eivät ole puolueettomia.
- 55 Hän vetoaa ensinnäkin siihen, että hänen nimensä ei ollut Kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpol) laatimassa kansainvälisesti etsintäkuulutettujen henkilöiden luettelossa (jäljempänä luettelo Interpolin etsimistä henkilöistä), kuten Ukrainan korruptiontorjunta-asioiden ylioikeuden muutoksenhakujaosto on todennut 13.5.2020 antamassaan tuomiossa (jäljempänä 13.5.2020 annettu tuomio) kumotessaan häneen tutkintavankeuden muodossa kohdistuneen ehkäisevän toimenpiteen, koska tällaisen päätöksen tekemiselle Ukrainan rikosprosessilaissa (jäljempänä rikosprosessilaki) säädetyistä edellytyksistä yksi eli se, että asianomaisen henkilön nimen on oltava merkitty kansainväliseen luetteloon etsityistä henkilöistä, ei täyttnyt. Tämä tuomio on tärkeä myös arvioitaessa Kiovassa sijaitsevan Petcherskin piirituomioistuimen (jäljempänä Petcherskin tuomioistuin) tutkintatuomarin 5.10.2018 antamaa päätöstä (jäljempänä tutkintatuomarin 5.10.2018 antama päätös) hyväksyä häneen kohdistuvan erityistutkinnan aloittaminen hänen poissa ollessaan, koska myös sen antaminen olisi edellyttänyt myös erityisesti sitä, että kantajan nimi on merkitty kansainväliseen luetteloon etsityistä henkilöistä.
- 56 Toiseksi kantaja katsoo, että häneen Ukrainassa kohdistettujen rikosoikeudellisten toimien kesto aika on kohtuuton Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 1 kappaleen kannalta, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut, ja että niiden rikosoikeudenkäyntien epätavallisen

pitkä kesto aika, joihin neuvosto on tukeutunut tekemättä mitään tarkistuksia, johtuu vain niistä vastuussa olevista viranomaisista, jotka eivät ole koskaan tehneet päätöstä asian saattamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta ne ovat voineet pitkittää varojen jäädyttämistä.

- 57 Kolmanneksi kantaja arvostelee neuvostoa siitä, ettei se ole millään tavoin varmistanut hänen puolustautumisoikeuksiensa ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeutensa kunnioittamista siltä osin kuin jo päätetyt esitutkinnat oli siirretty Ukrainan kansalliselle korruptiontorjuntavirastolle, mikä oli lisäksi tapahtunut kuusi vuotta niiden aloittamisen jälkeen, vaikka tämä virasto oli ollut toiminnassa huhtikuusta 2015 lähtien.
- 58 Neljänneksi kantaja väittää, että tutkintatuomarin 5.10.2018 antamaa päätöstä ei ole tehty kunnioittaen hänen puolustautumisoikeuksiaan ja hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan.
- 59 Viidenneksi kantaja katsoo, että kun otetaan Ukrainan viranomaisten sääntöjenvastaisuudet huomioon, ei ole mitään varmuutta siitä, että tutkimuksia tehtäessä olisi kunnioitettu näitä oikeuksia, joten neuvosto ei olisi saanut nojautua pelkästään tietoihin, jotka se sai BPG:ltä, joka on hallituksen nimittämä ja poliittisten tilienselvittelyjen yhteydessä julkisesti useaan kertaan syylistynyt hänen perusoikeuksiensa loukkaamiseen.
- 60 Kantajan mukaan neuvosto on kaiken kaikkiaan laiminlyönyt velvoitteensa tarkistaa, että kantajan puolustautumisoikeuksia ja hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioitetaan, vaikka kantaja on useaan kertaan huomauttanut niiden loukkaamisesta.
- 61 Neuvosto vetoaa siihen, että kantajan kanssa käydystä kirjeenvaihdosta ilmenee, että neuvosto on ottanut huomioon kantajan huomautukset ja tutkinut niiden aiheellisuuden myös esittämällä Ukrainan viranomaisille täsmällisiä kysymyksiä ja vastaanottamalla niiltä selvityksiä ja että neuvosto on Ukrainan viranomaisilta saamiensa selvennysten perusteella voinut katsoa yhtäältä, ettei kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ollut loukattu, ja toisaalta, että kantajan nimen pysyttämiseksi luettelossa oli riittävät perusteet.
- 62 Lisäksi kantaja on käyttänyt oikeuttaan olla Ukrainassa asianajajan edustamana häntä koskeissa menettelyissä ja käyttänyt poissaoloaan maasta hyväkseen vedotakseen prosessivirheisiin ja välttääkseen läsnäolon toimivaltaisissa tuomioistuimissa. Rikosprosessilaissa annetaan lisäksi kantajalle muutoksenhaku- ja riitauttamiskeinoja, ja asiakirja-aineistosta ilmenee, että hän on käyttänyt niitä niin tehokkaasti, että hänen kanteensa ovat toisinaan menestyneet.
- 63 Kantajan väitteisiin, joiden mukaan esitutkinnat ovat kestäneet liian pitkään eikä häntä vastaan ole esitetty syytteitä, neuvosto vastaa pyytäneensä ja saaneensa Ukrainan viranomaisilta selvennyksiä siitä, että menettelyyn 113 liittynyt tutkinta saatettiin päätökseen vuonna 2017 ja menettelyyn 521 liittynyt tutkinta lokakuussa 2018 ja että kantajan puolustus tutustuu parhaillaan asiakirja-aineistoon, mikä osoittaa menettelyn etenevän. Se esittää tässä yhteydessä, että tutustuminen asiakirja-aineiston sisältöön on hidastunut asian monimutkaisuuden, asiakirja-aineistoon sisältyvien asiakirjojen merkittävän määrän, pandemiakriisin sekä sen vuoksi, että kantaja ei ole ollut Ukrainassa. Neuvosto väittää tämän jälkeen, että rikosprosessilain säännökset eivät velvoita Ukrainan viranomaisia saattamaan kyseisiä rikosoikeudenkäyntejä päätökseen, koska tähän lakiin vuonna 2017 tehty uudistus, jolla otettiin käyttöön esitutkintojen suorittamisen enimmäispituus, tehtiin sen jälkeen kun kantajan nimi oli merkitty epäiltyjen luetteloon, eikä sitä näin ollen sovelleta kyseisiin oikeudenkäynteihin.

- 64 Neuvosto väittää lopuksi, että 13.5.2020 annettu tuomio ei vaikuta menettelyyn 113 ja että pidätystä edeltävä ehkäisevä toimenpide on olemassa myös menettelyn 521 yhteydessä, vaikka sitä ei voitaisi toteuttaa, sillä kantaja on poistunut maasta. Kyseinen tuomio vahvistaa joka tapauksessa, että kantajan oikeuksia suojellaan.
- 65 Aluksi on korostettava, että toisen kanneperusteen on katsottava perustuvan arviointivirheeseen eikä ilmeiseen arviointivirheeseen. Neuvostolla ei näet ollut mitään harkintavaltaa sen ratkaisemisessa, oliko sillä riittävästi tietoa, jotta se saattoi arvioida, olivatko Ukrainan viranomaiset kunnioittaneet kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ja olivatko nämä tiedot omiaan herättämään perusteltuja epäilyksiä näiden oikeuksien kunnioittamisesta (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 9.6.2021, Yanukovych v. neuvosto, T-303/19, ei julkaistu, EU:T:2021:334, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 66 Lisäksi erittäin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että rajoittavien toimenpiteiden valvonnassa Euroopan unionin tuomioistuinten on valvottava, pääsääntöisesti täysimääräisesti, kaikkien unionin toimien laillisuutta perusoikeuksien kannalta, jotka ovat erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä ja joihin kuuluvat muun muassa puolustautumisoikeudet ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan, sellaisina kuin ne on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 ja 48 artiklassa (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 67 Perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun tuomioistuinvalvonnan tehokkuus edellyttää, että valvoessaan niiden perusteiden laillisuutta, joihin perustuu päätös merkitä henkilön nimi rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden luetteloon tai pysyttää se luettelossa, unionin tuomioistuimet varmistuvat siitä, että tällainen päätös, joka koskee kyseistä henkilöä erikseen, perustuu riittävän vankkaan tosiseikastoon. Tämä edellyttää niiden tosiseikkojen tarkistamista, joihin viitataan kyseisen päätöksen taustalla olevassa perusteiden tiivistelmässä, jottei tuomioistuinvalvonta rajoittuisi esitettyjen perusteiden abstraktin todennäköisyyden arviointiin vaan kohdistuisi siihen, onko näille perusteille tai ainakin niistä yhdelle, jonka katsotaan sellaisenaan riittävän kyseisten toimien tueksi, näyttöä (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 68 Päätöksessä 2014/119 ja asetuksessa N:o 208/2014, sellaisina kuin ne ovat muutettuina, säädetyn kaltaisten rajoittavien toimenpiteiden, jotka on kohdistettu kolmannelle valtiolle kuuluvien varojen väärinkäytöstä vastuussa olevaksi katsottuun henkilöön, toteuttaminen ja pysyttäminen perustuvat pääasiallisesti kyseisen kolmannen valtion toimivaltaisen viranomaisen päätökseen käynnistää ja toteuttaa kyseistä henkilöä koskeva rikosoikeudellinen tutkintamenettely, jossa on kyse julkisten varojen väärinkäyttöä koskevista rikoksista (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 On siis niin, että vaikka neuvosto voi edellä 13 kohdassa mieleen palautetun kaltaisen merkitsemiskriteerin nojalla perustaa rajoittavat toimenpiteet kolmannen valtion päätökseen, mainitulla toimielimellä oleva velvoite kunnioittaa puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan merkitsee sitä, että sen on varmistuttava siitä, että kyseisen päätöksen tehneet kolmannen valtion viranomaiset ovat kunnioittaneet mainittuja oikeuksia (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 70 Neuvostolla olevalla velvoitteella varmistua siitä, että kolmansien valtioiden päätökset, joihin se aikoo tukeutua, on tehty mainittuja oikeuksia kunnioittaen, pyritään takaamaan, että varojen jäädyttämistä koskevat toimenpiteet toteutetaan tai pysytetään ainoastaan riittävän vankan tosiseikaston perusteella, ja täten suojelemaan kyseessä olevia henkilöitä tai yhteisöjä. Niinpä neuvosto voi katsoa, että tällaisten toimenpiteiden toteuttaminen tai pysyttäminen perustuu riittävän vankkaan tosiseikastoon, vasta sen jälkeen, kun se on itse varmistanut, että puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan on kunnioitettu sitä kyseisen kolmannen valtion päätöstä tehtäessä, johon neuvosto aikoo tukeutua (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 71 Lisäksi on huomattava, että vaikka se seikka, että kolmas valtio kuuluu niiden valtioiden joukkoon, jotka ovat liittyneet Euroopan ihmisoikeussopimukseen, toki merkitsee, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien valvoo Euroopan ihmisoikeussopimuksella taattuja perusoikeuksia, jotka SEU 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti ovat yleisperiaatteina osa unionin oikeutta, kyseisellä seikalla ei kuitenkaan voida tehdä tarpeettomaksi edellä 70 kohdassa mieleen palautettua varmistamisvelvoitetta (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 72 Oikeuskäytännön mukaan neuvoston on tuotava henkilöön tai yhteisöön kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden toteuttamista tai pysyttämistä koskevien perusteiden tiivistelmässä ainakin suppeasti esiin ne syyt, joiden vuoksi se katsoo, että kolmannen valtion päätös, johon se aikoo tukeutua, on tehty kunnioittaen puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan. Näin ollen neuvoston on perusteluvelvollisuuttaan noudattaakseen esitettävä rajoittavia toimenpiteitä määräävässä päätöksessä, että se on varmistunut siitä, että kolmannen valtion päätös, johon se perustaa kyseiset toimenpiteet, on tehty näitä oikeuksia kunnioittaen (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 73 Viime kädessä on niin, että kun neuvosto perustaa nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevien kaltaisten rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen tai pysyttämisen kolmannen valtion päätökseen käynnistää ja toteuttaa rikosoikeudellinen menettely sen takia, että asianomainen henkilö on käyttänyt väärin julkisia varoja tai julkista omaisuutta, sen on yhtäältä varmistuttava siitä, että mainittua päätöstä tehdessään kyseisen kolmannen valtion viranomaiset ovat kunnioittaneet kyseessä olevan rikosoikeudellisen menettelyn kohteena olevan henkilön puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, ja toisaalta mainittava rajoittavia toimenpiteitä määräävässä päätöksessä syyt, joiden vuoksi se katsoo, että kyseinen kolmannen valtion päätös on tehty mainittuja oikeuksia kunnioittaen (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 74 Tässä tapauksessa tällaiset velvoitteet vaikuttavat erityisen pakottavilta, koska kuten päätöksen 2014/119 johdanto-osan 2 perustelukappaleesta ilmenee, se ja myöhemmät päätökset on annettu sellaisen politiikan yhteydessä, jonka tarkoituksena on lujittaa ja tukea oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksien kunnioittamista Ukrainassa (ks. edellä 4 kohta) SEU 21 artiklan 2 kohdan b alakohdan tavoitteiden mukaisesti. Näin ollen näiden päätösten tarkoituksella, joka on muun muassa auttaa Ukrainan viranomaisia toteamaan valtion varojen väärinkäyttö ja turvata näille viranomaisille mahdollisuus väärinkäytettyjen varojen takaisinperimiseen, ei olisi merkitystä kyseisten tavoitteiden kannalta, jos tähän toteamukseen liittyisi oikeussuojan epäämistä tai mielivaltaa (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 28.10.2020, Ben Ali v. neuvosto, T-151/18, EU:T:2020:514, 95 kohta).

- 75 Sitä, onko neuvosto noudattanut näitä sille kuuluvia velvoitteita riidanalaisia toimia antaessaan kantajan osalta, on arvioitava näiden oikeuskäytännöstä ilmenevien periaatteiden valossa.
- 76 Aluksi on todettava, että neuvosto on maininnut riidanalaisissa toimissa syyt, joiden vuoksi se katsoi, että Ukrainan viranomaisten päätös käynnistää ja toteuttaa kantajaa vastaan rikosoikeudellinen menettely julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäytön vuoksi oli tehty hänen puolustautumisoikeuksiaan ja oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan kunnioittaen (ks. edellä 40 kohta). On kuitenkin selvítettävä, katsoiko neuvosto perustellusti, että tilanne oli ollut tällainen.
- 77 Perustelujen oikeellisuuden tutkimisen, joka kuuluu riidanalaisien toimien aineellisen laillisuuden alaan ja jonka yhteydessä tässä tapauksessa tutkitaan, onko seikat, joihin neuvosto vetoaa, näytetty toteen ja ovatko ne omiaan osoittamaan, että Ukrainan viranomaiset ovat varmistaneet näiden oikeuksien kunnioittamisen, on näet oltava erillinen olennaista menettelymääräystä koskevasta perusteluihin liittyvästä kysymyksestä, ja se on ainoastaan välitön seuraus neuvoston velvollisuudesta varmistaa etukäteen, että mainittuja oikeuksia on kunnioitettu (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 78 Kantajaan aikaisemmin kohdistettuja rajoittavia toimenpiteitä on jatkettu ja pysytetty riidanalaisilla toimilla sen merkitsemiskriteerin nojalla, joka mainitaan päätöksen 2014/119 1 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin kyseistä kriteeriä on täsmennetty päätöksessä 2015/143, ja asetuksen N:o 208/2014 3 artiklassa, sellaisena kuin kyseistä kriteeriä on täsmennetty asetuksessa 2015/138 (ks. edellä 13 ja 14 kohta). Tämä kriteeri koskee henkilöitä, joiden on todettu olevan vastuussa Ukrainan valtiolle kuuluvien julkisten varojen väärinkäyttöä koskevista teoista, ja myös henkilöitä, jotka ovat Ukrainan viranomaisten tutkinnan kohteena.
- 79 Edellä 40 kohdassa mainituista riidanalaisien toimien perusteluista ja 5.3.2021 päivätyistä kirjeistä ilmenee, että neuvosto on päättäessään pysyttää kantajan nimen luettelossa tukeutunut siihen, että kantajaan kohdistui Ukrainan viranomaisten käynnistämiä rikosoikeudellisia menettelyjä, joiden syynä ovat julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöä koskeneet rikokset ja jotka liittyivät BPG:n kirjeillä ja eräillä tuomioistuimen päätöksillä vahvistettuun aseman väärinkäyttöön.
- 80 Kantajaan kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden pysyttäminen perustui siis – kuten 26.9.2019 annettuun tuomioon Klymenko v. neuvosto (C-11/18 P, ei julkaistu, EU:C:2019:786), 25.6.2020 annettuun tuomioon Klymenko v. neuvosto (T-295/19, EU:T:2020:287) ja 3.2.2021 annettuun tuomioon Klymenko v. neuvosto (T-258/20, EU:T:2021:52) johtaneissa asioissa – Ukrainan viranomaisten päätökseen käynnistää ja toteuttaa rikosoikeudelliset tutkintamenettelyt, joissa oli kyse Ukrainan valtion varojen väärinkäyttöä koskevasta rikoksesta.
- 81 On myös todettava, että muuttamalla riidanalaisilla toimilla päätöksen 2014/119 liitettä ja asetuksen N:o 208/2014 liitettä I neuvosto on – samalla tavoin kuin se oli tehnyt jo maaliskuun 2019 ja maaliskuun 2020 toimissa – lisännyt uuden jakson, joka kokonaisuudessaan koskee puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ja joka jakautuu kahteen osaan.
- 82 Ensimmäisessä osassa on pelkkä yleisluonteinen muistutus rikosprosessilain mukaisista puolustautumisoikeuksista ja oikeudesta tehokkaaseen oikeussuojaan. Aluksi muistutetaan erityisesti jokaiselle rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillylle tai syytetylle henkilölle rikosprosessilain 42 §:n mukaan kuuluvista erilaisista prosessuaalisista oikeuksista. Tämän jälkeen mainitaan saman lain 303 §, jossa erotetaan toisistaan päätökset tai laiminlyönnit, joita

voidaan vastustaa esitutinnan aikana, sekä päätökset, toimet ja laiminlyönnit, jotka voidaan tutkia tuomioistuimessa valmistelumenettelyn aikana. Lisäksi muistutetaan yhtäältä, että rikosprosessilain 306 §:ssä säädetään, että tutkijan tai yleisen syyttäjän päätöksiä, toimia tai laiminlyöntejä koskevat valitukset tutkii paikallisen tuomioistuimen tutkintatuomari valituksen tekijän tai hänen puolustusasianajajansa tai oikeudellisen edustajansa läsnä ollessa. Toisaalta todetaan muun muassa, että kyseisen lain 309 §:ssä täsmennetään, mitkä tutkintatuomarin päätökset voidaan riitauttaa muutoksenhaussa. Lopuksi täsmennetään, että monet tutkintatoimet, kuten omaisuuden takavarikointi ja pidättämistoimet, ovat mahdollisia vain tutkintatuomarin tai tuomioistuimen päätöksen nojalla.

- 83 Jakson toinen osa koskee puolustautumisoikeuksien ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden soveltamista kunkin luetteloon merkityn henkilön kohdalla. Erityisesti kantajan osalta täsmennetään, että neuvoston asiakirja-aineistoon sisältyvien tietojen mukaan hänen puolustautumisoikeuksiaan ja oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan on kunnioitettu rikosoikeudellisessa menettelyssä, johon neuvosto tukeutuu, mukaan lukien perusoikeus siihen, että riippumaton ja puolueeton tuomioistuin tutkii hänen asiansa kohtuullisessa ajassa, ja että tästä ovat osoituksena muun muassa ”1.3.2017 ja 5.10.2018 annetut tutkintatuomarin päätökset, joilla hyväksyttiin lupa erityistutinnan aloittamiseen kantajan ollessa poissa”. Neuvosto huomauttaa lisäksi, että ”puolustukselle ilmoitettiin vuosina 2017 ja 2018 suoritettujen esitutkintavaiheiden saattamisesta päätökseen ja että hän sai tämän jälkeen rikosoikeudenkäynnin asiakirjat, jotka olivat tarpeen asiakirja-aineistoon tutustumista varten”, että puolustuksen tutustumista rikosoikeudenkäynnin aineistoon koskeva prosessi oli käynnissä ja että tämän tutustumisprosessin pitkittymisen oli katsottava johtuvan hänestä (ks. edellä 40 kohta).
- 84 Neuvosto on 5.3.2021 päivätyssä kirjeessään kantajalle (ks. edellä 41 kohta) ensinnäkin ilmoittanut, että BPG:ltä peräisin olevat ja asiakirja-aineistosta ilmenevät tiedot osoittivat kantajan olevan edelleen julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöä koskevien rikosoikeudenkäyntien kohteena Ukrainassa. Tämän jälkeen neuvosto totesi yhtäältä, että 13.5.2020 annetulla tuomiolla oli vahvistettu, että rikosepäilyjä koskeva lausunto oli annettu pätevästi tiedoksi menettelyn 113 yhteydessä ja että kantaja oli siten epäillyn asemassa. Toisaalta neuvosto on vastannut esitutkintojen liian pitkää kestoa koskeviin väitteisiin, että rikosprosessilain säännökset, joissa edellytetään syyttäjän päättävän menettelyn, kun tutkintaan liittyvä ajanjakso on päättynyt, olivat tulleet voimaan 3.10.2017 eli sen jälkeen kun kantajan nimi oli merkitty epäiltyjen luetteloon ja että tästä syystä niitä ei sovellettu menettelyjen 113 ja 521 yhteydessä. Neuvosto on lisäksi täsmentänyt, että vaihe, jossa puolustus tutustuu asiakirja-aineistoon, ei kuulunut esitutinnan määräaikaan, joten mahdollisten tähän menettelyn vaiheeseen liittyvien viipeiden ei voitu katsoa johtuvan tutkinnasta vastaavista Ukrainan viranomaisista. Lopuksi neuvosto totesi, että sen tehtävänä ei ollut selvittää, olivatko rikostutkinnat perusteltuja, vaan ainoastaan varmistaa, että rajoittavan toimenpiteen määräämiselle oli riittävät perustelut niiden asiakirjojen valossa, joihin toimenpide perustui.
- 85 Riidanalaisissa toimissa ja 5.3.2021 päivätyssä kirjeessä esitetyistä perusteluista yhdessä luettuina ilmeneekin, että neuvosto vahvistaa varmistuneensa kantajan puolustautumisoikeuksien ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittamisesta molemmissa edellä 84 kohdassa mainituissa menettelyissä.
- 86 Tältä osin on aluksi huomautettava, että neuvosto ei ole edelleenkään osoittanut, missä määrin edellä 83 kohdassa mainitut Petcherskin tuomioistuimen tutkintatuomarin antamat päätökset osoittavat, että kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan on kunnioitettu menettelyjen 113 ja 521 aikana. Kuten edellä 67–69 kohdassa on näet muistutettu,

nyt käsiteltävässä asiassa neuvostolla on ollut velvollisuus tarkistaa – ennen kuin se päätti riidanalaisten rajoittavien toimenpiteiden pysyttämistä –, että Ukrainan oikeusviranomaisten päätös käynnistää ja toteuttaa kantajaan kohdistuvia rikostutkimamenettelyjä, jotka koskevat julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöön ja vallan väärinkäyttöön liittyviä rikoksia, joihin kantajan väitettiin syyllistyneen, oli tehty kantajan mainittuja oikeuksia kunnioittaen (ks. vastaavasti tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 87 Tästä näkökulmasta edellä 83 kohdassa mainittuja tuomioistuinten ratkaisuja ei voida pitää päätöksinä, joilla käynnistetään ja toteutetaan riidanalaisten rajoittavien toimenpiteiden voimassa pitämisen oikeuttava tutkintamenettely. Näin ollen voidaan katsoa, että koska nämä päätökset ovat aineellisessa mielessä tuomioistuimen eli Petcherskin tuomioistuimen tekemiä päätöksiä, neuvosto on todella ottanut kyseiset päätökset huomioon tosiseikastona, jolla kyseisten toimenpiteiden pysyttämistä on perusteltu (ks. vastaavasti tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 84 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 88 Näin ollen on tutkittava, onko neuvosto voinut perustellusti katsoa, että kyseiset päätökset sekä se seikka, että kantajan puolustuksen tutustumista rikosoikeudenkäynnin aineistoon koskeva prosessi oli käynnissä riidanalaisten toimien antamisen ajankohtana ja että sen pitkittyminen johtui pääosin kantajasta, ovat osoitus hänen puolustautumisoikeuksiansa ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeutensa kunnioittamisesta.
- 89 On ensinnäkin todettava tutkintatuomarin 1.3.2017 ja 5.10.2018 antamista päätöksistä, jotka koskivat erityistutkinnan aloittamista kantajan ollessa poissa menettelyn 113 ja menettelyn 521 yhteydessä, että ensin mainittu annettiin neljä vuotta ja jälkimmäinen kaksi ja puoli vuotta ennen riidanalaisten toimien toteuttamista. Tästä seuraa, että ne eivät voi olla riittävä peruste todeta, että kyseisissä menettelyissä, joihin neuvosto nojautuu väittäessään maaliskuun ja syyskuun 2021 välisen ajanjakson osalta, kantajaan kohdistettuja riidanalaisia rajoittavia toimenpiteitä toteutettaessa olisi kunnioitettu hänen puolustautumisoikeuksiaan ja oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan.
- 90 Unionin yleisellä tuomioistuimella on lisäksi ollut jo tilaisuus antaa ratkaisu sekä 1.3.2017 että 5.10.2018 annetusta tutkintatuomarin päätöksestä asioissa, joissa annettiin 25.6.2020 tuomio Klymenko v. neuvosto (T-295/19, EU:T:2020:287, 78–91 kohta) ja 3.2.2021 tuomio Klymenko v. neuvosto (T-258/20, EU:T:2021:52, 83, 93 ja 94 kohta), joihin ei ole haettu muutosta unionin tuomioistuimessa, ja niissä on todettu, että nämä päätökset eivät olleet omiaan osoittamaan, että kantajan puolustautumisoikeuksia ja hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan olisi kunnioitettu riidanalaisissa menettelyissä. On korostettava, että unionin yleinen tuomioistuin ei voi jättää täysin huomiotta perusteluja, joita se on esittänyt näissä kahdessa tuomiossa, jotka koskevat samoja asianosaisia ja joissa esitetään olennaisilta osin samat oikeuskysymykset.
- 91 Erityisesti menettelyyn 521 liittyvästä tutkintatuomarin 5.10.2018 antamasta päätöksestä on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin on ensinnäkin korostanut, että neuvosto ei ollut tarkistanut, missä määrin tämä päätös, johon ei voitu hakea muutosta, oli yhteensopiva niiden rikosprosessilain säännösten kanssa, jotka mainitaan nimenomaisesti puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan koskevan riidanalaisten toimien jakson ensimmäisessä osassa (ks. edellä 82 kohta). Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin arvioi, että asiakirja-aineistosta eivät ilmenneet syyt, joiden vuoksi häntä eivät edustaneet hänen nimeämänsä asianajajat, ja että neuvosto ei ollut tältä osin huolehtinut velvoitteestaan varmistaa kantajan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen. Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin totesi,

että huolimatta kaikista asiakirjoista, joita kantaja oli toimittanut ja jotka osoittivat, ettei hänen nimeään ollut Interpolin etsimien henkilöiden luettelossa, neuvosto oli tyytynyt pelkkiin BPG:n ja tutkintatuomarin tätä koskeviin toteamuksiin, vaikka se, että henkilö on merkitty valtioiden väliseen tai kansainväliseen etsittyjen henkilöiden luetteloon, on toinen niistä kahdesta edellytyksestä, jotka syyttäjän on vahvistettava hakiessaan lupaa oikeudenkäyntiin ilman vastaajan läsnäoloa (ks. vastaavasti tuomio 25.6.2020, Klymenko v. neuvosto, T-295/19, EU:T:2020:287, 82–88 kohta).

- 92 Sama pätee menettelyyn 113. Unionin yleinen tuomioistuin näet korosti myös tämän menettelyn yhteydessä, että neuvosto ei ollut esittänyt syitä, joiden vuoksi se oli tyytynyt pelkästään BPG:n ja tutkintatuomarin lausumiin, jotka koskivat kantajan nimen merkitsemistä kansainväliseen luetteloon etsityistä henkilöistä, vaikka asiakirjat osoittivat, ettei kantajan nimi ollut luettelossa Interpolin etsimistä henkilöistä. Unionin yleisen tuomioistuimen mielestä neuvosto ei kyennyt käytettävissään olleiden tietojen perusteella tarkistamaan, oliko syyttäjä noudattanut tällaiseen merkintään liittyvää edellytystä ja oliko näin ollen tutkintatuomari kunnioittanut päätöstään antaessaan kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan. Unionin yleinen tuomioistuin huomautti tässä yhteydessä niin ikään, että 13.5.2020 annettua tuomiosta, joka oli kyllä annettu maaliskuun 2020 toimien jälkeen mutta ennen riidanalaisia toimia, ilmeni yhtäältä, että pelkkä syyttäjän menettelyllinen päätös henkilön merkitsemisestä luetteloon Interpolin etsimistä henkilöistä ei riitä, vaan sen lisäksi vaaditaan, että kaikki tällaisen päätöksen täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimet on toteutettu, mitä syyttäjä ei ollut lainkaan näyttänyt toteen, ja toisaalta, että Ukrainan korruptiontorjunta-asioiden ylioikeuden muutoksenhakujaosto oli jo tulkinut rikosprosessilain 193-6 §:ää samalla tavalla useissa syyskuun 2019 ja helmikuun 2020 välisenä aikana annetuissa tuomioistuimen ratkaisuissa (ks. vastaavasti tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 86–92 kohta), ja tämän on siis sitäkin suuremmalla syyllä pitänyt olla syyttäjän tiedossa.
- 93 Tässä tapauksessa on todettava, että vaikka 3.2.2021 annettu tuomio Klymenko v. neuvosto (T-258/20, EU:T:2021:52) on annettu ennen riidanalaisten toimien toteuttamista, neuvosto ei ole esittänyt kirjelmässään mitään tietoja, joiden perusteella unionin yleinen tuomioistuin voisi tehdä erilaisia päätelmiä kuin se on tehnyt 25.6.2020 antamassaan tuomiossa Klymenko v. neuvosto (T-295/19, EU:T:2020:287) ja 3.2.2021 antamassaan tuomiossa Klymenko v. neuvosto (T-258/20, EU:T:2021:52) tutkintatuomarin 1.3.2017 ja 5.10.2018 tekemien päätösten todistusarvosta.
- 94 Joka tapauksessa on todettava myös, että edellä 83 kohdassa mainitut tuomioistuinten ratkaisut ovat osa rikosoikeudellisia menettelyjä, joiden perusteella kantajien nimi oli merkitty luetteloon ja pysytetty siinä, ja ne olivat niihin nähden vain liitännäisiä, koska ne olivat luonteeltaan prosessitoimia. Tällaiset päätökset, joilla voidaan korkeintaan osoittaa riittävän vankan tosiseikaston olemassaolo eli se, että kantajaan kohdistui merkitsemiskriteerin mukaisesti rikosoikeudellisia menettelyjä muun muassa sellaisen rikoksen johdosta, joka koski Ukrainan valtiolle kuuluvien varojen tai omaisuuden väärinkäyttöä, eivät kuitenkaan ontologisesti ole sellaisinaan omiaan osoittamaan, että Ukrainan oikeusviranomaisten päätös käynnistää ja toteuttaa mainittuja rikosoikeudellisia menettelyjä, joihin kantajaan kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden voimassa pitäminen perustuu, tehtiin kunnioittaen kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, kuten neuvoston tehtävänä on selvittää edellä 70 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 95 Neuvosto ei myöskään vetoa yhteenkään riidanalaisten toimien antamiseen johtaneen menettelyn asiakirja-aineiston asiakirjaan, josta ilmeni, että se olisi tutkinut tuomioistuinten ratkaisut, joihin se vetoaa, ja että se olisi voinut päätellä niistä, että kantajan menettelyllisiä oikeuksia oli pääosin kunnioitettu.
- 96 Pelkästään se, että neuvosto viittaa Ukrainan viranomaisten kirjeisiin ja toistuviin kannanottoihin, joissa nämä ovat selittäneet, miten kantajan perusoikeuksia oli kunnioitettu, ja antaneet tätä koskevia vakuutuksia, ei voi riittää siihen, että todettaisiin, että päätös hänen nimensä pysyttämisestä luettelossa perustuisi riittävän vankkaan tosiseikastoon edellä 70 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla (ks. vastaavasti tuomio 3.12.2020, Saleh Thabet ym. v. neuvosto, C-72/19 P et C-145/19 P, ei julkaistu, EU:C:2020:992, 44 kohta).
- 97 Tässä yhteydessä on myös huomautettava, että neuvosto oli velvollinen tekemään tällaisen selvityksen riippumatta kaikista todisteista, joilla kantaja pyrki osoittamaan, että tässä tapauksessa hänen puolustautumisoikeuksiaan ja hänen oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan oli loukattu, sillä pelkkä mahdollisuus vedota näiden oikeuksien loukkaamiseen ukrainalaisissa tuomioistuimissa rikosprosessilain säännösten nojalla ei sellaisenaan riitä osoittamaan, että Ukrainan oikeushallinto on kunnioittanut näitä oikeuksia (ks. vastaavasti tuomio 9.6.2021, Yanukovych v. neuvosto, T-303/19, ei julkaistu, EU:T:2021:334, 121 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 98 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa neuvoston väitteellä, jonka mukaan kantaja ei ole esittänyt mitään todistetta osoittaakseen, että Ukrainan oikeusjärjestelmän väitetyt ongelmat olisivat vaikuttaneet erityisesti hänen tilanteeseensa. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on näet katsottu, että unionin toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on osoittaa asianomaista henkilöä vastaan huomioon otettujen perustelujen perusteltavuus, jos ne on riitautettu, eikä viimeksi mainitun tehtävänä sitä vastoin ole esittää kielteistä näyttöä siitä, että nämä perustelut eivät olisi perusteltuja (ks. vastaavasti tuomio 3.12.2020, Saleh Thabet ym. v. neuvosto, C-72/19 P ja C-145/19 P, ei julkaistu, EU:C:2020:992, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 99 Toiseksi prosessin osalta, jossa puolustus tutustuu asiakirja-aineiston sisältöön ja joka oli vielä kesken kahdessa menettelyssä, kun riidanalaiset toimet hyväksyttiin, on todettava asiakirja-aineistosta ilmenevän, että neuvosto on tyytynyt BPG:n lakonisiin selityksiin, joissa on päädytty siihen, että tutustumisajanjakson kesto riippui yksinomaan puolustuksesta, ilman että olisi esitetty mitään tätä tukevia tietoja, jotka koskisivat tämän prosessin laatua ja enimmäispituutta, vaikka se oli ollut meneillään päivämäärästä 21.4.2017, jolloin esitutkinta päätettiin menettelyssä 113, ja päivämäärästä 3.12.2018, jolloin esitutkinta päätettiin menettelyssä 521.
- 100 Toisin kuin neuvosto väittää, se ei ole onnistunut osoittamaan, missä määrin sen käytettävissä olleet tiedot, jotka koskivat puolustuksen tutustumisprosessia kyseisissä menettelyissä ja niihin liittyviä tuomioistuimen päätöksiä, antoivat sille mahdollisuuden katsoa, että kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan oli kunnioitettu, kun nämä menettelyt, jotka koskivat tekoja, jotka väitettiin suoritetun vuosina 2011–2014, olivat vielä esitutkintavaiheessa ja ne oli lisäksi siirretty, vaikka esitutkinnat oli jo päätetty, muille tutkintaviranomaisille marraskuussa 2019, joten kyseisiä asioita ei ollut vielä saatettu asiakysymyksen osalta ukrainalaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, kuten kantaja esittää.

- 101 Perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa, jonka perusteella neuvosto arvioi oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan (ks. tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), määrätään, että jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa.
- 102 Siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, kuten niitä, joista määrätään sen 6 artiklassa, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan samat kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.
- 103 Tässä yhteydessä on muistutettava, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa tulkitessaan todennut, että käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatteen tavoitteena on muun muassa suojella syytettyä menettelyn liialliselta hitaudelta ja välttää se, että tämä jäisi liian pitkäksi aikaa epävarmuuteen kohtalostaan, sekä välttää viivästyksiä, jotka ovat omiaan vaarantamaan lainkäytön tehokkuuden ja uskottavuuden (ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.7.2015, Rutkowski ym. v. Puola, CE:ECHR:2015:0707JUD007228710, 126 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että kyseisen periaatteen loukkaaminen voidaan todeta muun muassa silloin, kun rikosoikeudellisen menettelyn tutkintavaiheelle ovat ominaisia useat passiiviset vaiheet, jotka johtuvat kyseisessä tutkinnassa toimivaltaisista viranomaisista (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 6.1.2004, Rouille v. Ranska, CE:ECHR:2004:0106JUD005026899, 29–31 kohta; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.9.2007, Reiner ym. v. Romania, CE:ECHR:2007:0927JUD000150502, 57–59 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.1.2012, Borisenko v. Ukraina, CE:ECHR:2012:0112JUD002572502, 58–62 kohta).
- 104 Oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että kun henkilö on ollut rajoittavien toimenpiteiden kohteena jo useita vuosia pääasiallisesti samojen alustavien tutkintojen vireilläolon takia, kuten tässä tapauksessa, neuvosto on ennen näiden toimenpiteiden soveltamisen jatkamista koskevan päätöksen antamista velvollinen varmistamaan, että tämän henkilön oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa on kunnioitettu (ks. vastaavasti tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 101 kohta ja tuomio 9.6.2021, Yanukovych v. neuvosto, T-303/19, ei julkaistu, EU:T:2021:334, 127 kohta; ks. vastaavasti ja analogisesti myös tuomio 28.10.2020, Ben Ali v. neuvosto, T-151/18, EU:T:2020:514, 114 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 105 Kuten edellä 74 kohdassa on korostettu, tässä yhteydessä on tärkeää muistaa kantajan varojen jäädyttämisen luonne turvaamistoimena ja niiden tarkoitus, eli, kuten neuvosto kirjelmässään korostaa, auttaa Ukrainan viranomaisia toteamaan valtion varojen väärinkäyttö vireille pantujen oikeudenkäyntien päätteeksi ja turvata näille viranomaisille lopuksi mahdollisuus väärinkäytettyjen varojen takaisinperimiseen. Neuvoston on siis vältettävä sitä, että tämän toimenpiteen, jonka oikeutus perustuu nimenomaan sen tilapäisyyteen, voimassaoloa jatketaan tarpeettomasti kantajan oikeuksien ja vapauksien vastaisesti, joihin sillä on huomattava kielteinen vaikutus, pelkästään sen vuoksi, että oikeudenkäynti, johon toimenpide perustuu, pysyy rajattomasti ja ilman todellista perustetta avoinna (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 28.10.2020, Ben Ali v. neuvosto, T-151/18, EU:T:2020:514, 115 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 106 Euroopan ihmisoikeussopimuksen kyseisen 6 artiklan tulkintaa koskevasta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee niin ikään, että viipeitä, joita aiheutuu siitä, että viranomaiset lykkäävät menettelyä useaan kertaan, päätöksistä yhdistää ja eriyttää eri rikosmenettelyjä sekä asian siirtämisistä tutkinnan täydentämistä varten saman menettelyn yhteydessä, voidaan pitää paljastavina merkkeinä rikosoikeusjärjestelmän vakavasta toimintahäiriöstä (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.6.2016, Krivoshey v. Ukraina, CE:ECHR:2016:0623JUD000743305, 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kun otetaan huomioon esitutkintojen pitkittyminen ja se, etteivät nämä tutkinnat ole edenneet, edellä 104 kohdassa esitetystä seuraa, että neuvosto oli ennen riidanalaisten toimien hyväksymistä velvollinen varmistumaan siitä, että näiden esitutkintojen kohtuuttoman pitkä kesto oli perusteltavissa. Neuvosto ei siten voinut pätevästi tyytyä BPG:n esittämään perusteluun, joka koski sitä, että rikosoikeudenkäyntien päättämiseen liittyvät rikosprosessilain uudet säännökset eivät olleet sovellettavissa sen vuoksi, että ne eivät olleet taannehtivia, koska ei ole osoitettu eikä edes väitetty, että riidanalaisiin oikeudenkäynteihin sovellettavat rikosprosessilain säännökset eivät mahdollistaisi niihin liittyvien esitutkintojen päättämistä.
- 107 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa perusteluilla, joita neuvosto esittää nojautuessaan asiaan, jossa annettiin 5.10.2017 tuomio Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694), jossa rikostutkintaa oli lykätty usean vuoden ajan. Tässä yhteydessä on ensinnäkin todettava, että 5.10.2017 annettu tuomio Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694) annettiin ennen 19.12.2018 annettua tuomiota Azarov v. neuvosto (C-530/17 P, EU:C:2018:1031), jolla selvennettiin huomattavasti neuvoston velvollisuutta selvittää erityisesti, onko rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen perustana olevien rikosoikeudenkäyntien yhteydessä kunnioitettu oikeutta saada asia kohtuullisessa ajassa tuomioistuimen käsiteltäväksi, mikä on, kuten edellä 101 kohdassa on korostettu, tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden osatekijä. Toiseksi asiassa, jossa annettiin 5.10.2017 tuomio Mabrouk v. neuvosto (T-175/15, EU:T:2017:694), tilanne oli erilainen kuin tässä tapauksessa, koska neuvoston käytettävissä olleet asiakirjat osoittivat, että oli samanaikaisesti olemassa tehokasta prosessuaalista toimintaa kantajaa koskevan asian tutkinnan yhteydessä ja muun muassa prosessuaalisia toimia, joita asianomaiset viranomaiset toteuttivat kansainvälisten virka-apupyynnöjen perusteella (ks. vastaavasti tuomio 9.6.2021, Yanukovych v. neuvosto, T-303/19, ei julkaistu, EU:T:2021:334, 130 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 108 Tästä seuraa, että neuvoston olisi pitänyt tässä tapauksessa ainakin arvioida kaikkia BPG:n ja kantajan esittämiä tietoja ja ilmoittaa, miksi se oli voinut näiden tietojen erillisen ja perusteellisen tarkastelun perusteella katsoa, että kantajan oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan Ukrainan oikeusviranomaisissa oli kunnioitettu siltä osin kuin kyse oli hänen oikeudestaan oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa (ks. vastaavasti tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 102 kohta).
- 109 Asiakirja-aineiston perusteella ei siis voida päätellä, että neuvosto olisi voinut tarkistaa niiden tietojen perusteella, jotka sillä oli käytettävissään riidanalaisia toimia antaessaan, oliko Ukrainan oikeusviranomaisten päätös rikosmenettelyjen käynnistämisestä ja jatkamisesta tehty kunnioittaen kantajan oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ja käsiteltiinkö hänen asiansa kohtuullisessa ajassa.
- 110 Lisäksi tältä osin on myös huomattava, että erittäin vakiintunutta oikeuskäytäntöä, jossa katsotaan, että – jos on tehty kantajaa koskevien riidanalaisten toimien yhteydessä annetun kaltainen päätös varojen jäädyttämisestä – neuvoston tai unionin tuomioistuinten tehtävänä ei

ole selvittää henkilöön, jota kyseiset rajoittavat toimenpiteet koskevat, Ukrainassa kohdistuvien tutkintatoimien aiheellisuutta vaan ainoastaan varmistaa varojen jäädyttämispäätöksen aiheellisuus sen asiakirjan tai niiden asiakirjojen perusteella, joihin kyseinen päätös perustuu, ei voida tulkita siten, että neuvosto ei ole velvollinen varmistumaan siitä, että kolmannen valtion päätös, johon se aikoo perustaa rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen, on tehty kunnioittaen puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan (ks. vastaavasti tuomio 3.2.2021, Klymenko v. neuvosto, T-258/20, EU:T:2021:52, 104 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 111 Kaiken edellä esitetyn perusteella on jäänyt näyttämättä, että neuvosto olisi ennen riidanalaisten toimien antamista varmistunut siitä, että Ukrainan oikeusviranomaiset ovat kunnioittaneet kantajan puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan niissä rikosoikeudellisissa menettelyissä, joihin se on tukeutunut. Tästä seuraa, että neuvosto on tehnyt arviointivirheen päättäessään pysyttää kantajan nimen luettelossa.
- 112 Näin ollen riidanalaiset toimet on kumottava kantajaa koskevilta osin, eikä ole tarpeen tutkia muita kantajan esittämiä perusteita ja perusteluja.
- 113 Neuvoston toissijaisesti esittämästä vaatimuksesta (ks. edellä 50 kohdan toinen luettelukohta), joka koskee lähinnä päätöksen 2021/394 vaikutusten pitämistä voimassa siihen saakka, kunnes tätä tuomiota koskevan muutoksenhaun vireillepanon määräaika on päättynyt, jos täytäntöönpanoasetus 2021/391 kumotaan tuomiolla kantajaa koskevilta osin, ja, mikäli tuomioon haetaan muutosta, muutoksenhaussa annettavaan tuomioon saakka, on riittävää todeta, että päätöksellä 2021/394 on ollut vaikutuksia vain 6.9.2021 saakka. Näin ollen sen kumoaminen tällä tuomiolla ei vaikuta tämän päivämäärän jälkeiseen aikaan, joten ei ole tarpeen antaa ratkaisua tämän päätöksen vaikutusten voimassa pitämistä koskevasta kysymyksestä (ks. vastaavasti tuomio 23.9.2020, Arbuzov v. neuvosto, T-289/19, ei julkaistu, EU:T:2020:445, 98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Oikeudenkäyntikulut

- 114 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska neuvosto on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut kantajan vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2014/119/YUTP muuttamisesta 4.3.2021 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2021/394 ja Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 208/2014 täytäntöönpanosta 4.3.2021 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/391 kumotaan siltä osin kuin Oleksandr Viktorovych Klymenkon nimi on pysytetty luettelossa henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin kyseisiä rajoittavia toimenpiteitä sovelletaan.**

2) Euroopan unionin neuvosto velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Spielmann

Mastroianni

Brkan

Julistettiin Luxemburgissa 21 päivänä joulukuuta 2021.

Allekirjoitukset